

Handläggare
Kristina Eneroth
Telefon: 08-508 28 178**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2019-05-21, p.24

Luften i Stockholm - Årsrapport 2018

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna årsrapporten för 2018

Anna Hadenius
FörvaltningschefMalin Täftefur
Avdelningschef

Betydande framsteg har gjorts de senaste 50 åren för att förbättra luftkvaliteten i Stockholm. Luftföroreningar som tidigare varit stora problem – svaveldioxid, bly, kolmonoxid, bensen m.fl. ligger numera långt under gällande gränsvärden. Skärpta avgaskrav på fordon över hela EU, minskade industriutsläpp, utbyggnad av fjärrvärme, infasning av renare bränslen, trängselskatt, dubbdäcksförbud, dammbindning m.m. har bidragit till förbättrad luftkvalitet i staden. Trots avsevärda förbättringar av luftkvaliteten så behöver den fortsatt förbättras för att minimera inverkan på Stockholmarens hälsa.

Under året skedde vissa förändringar av stadens mätstationer i gatumiljö. Mätningarna på Norrlandsgatan avslutades vid årsskiftet 2017/2018 och en ny mätstation etablerades på S:t Eriksgatan. På Folkungagatan flyttades mätstationen i samband med upptäckten av en fjärrvärmeläcka i gatan och efterföljande schaktningsarbete. Beslut togs att flytta stationen permanent till motsatt sida av gatan. Till följd av flytten har det inte gjorts någon utvärdering av mätdata mot miljö kvalitetsnormer eller miljö kvalitetsmål på Folkungagatan år 2018.

Mätningarna av kvävedioxid (NO₂) vid stadens gatustationer har det senaste decenniet visat på en långsam nedåtgående trend, där fortsatt skärpta avgaskrav, trängselskattens införande, förnyelse av fordonsflottan och en större andel miljöbilar har bidragit till de minskade halterna. Dock har den ökade andelen av dieseldrivna personbilar och lätta lastbilar i staden till viss del motverkat denna

minskning. Dieslbilar har högre utsläpp av både kväveoxider (NO_x) och NO₂ jämfört med bensinfordon. År 2005 utgjorde diesel ca 5 % av alla personbilar i Stockholm stad, vilket växte årligen till ca 46 % år 2016. De två senaste åren har ett trendbrott skett och andelen dieslbilar har börjat minska, år 2018 var andelen dieseldrivna personbilar ca 43 %. Den 1 juli 2018 trädde ett bonus-malus-system för nya bilar i kraft i Sverige, bilar med låga utsläpp premieras med en bonus medan bilar med högre utsläpp får en höjd fordonsskatt. Det nya systemet ledde till en minskad nybilsförsäljning av dieslbilar under andra halvan av 2018.

För andra året i rad uppmättes rekordlåga årsmedelhalter av NO₂ vid gatustationerna på Hornsgatan och Sveavägen. Till skillnad mot innerstadsgatorna visade Trafikverkets mätstation intill E4/E20 på Lilla Essingen ovanligt höga halter av NO₂ år 2018. Årsmedelvärdet var det högsta sedan år 2011. Totala trafikmängden på Essingeleden år 2018 var ca 3 % högre jämfört med år 2016, vilket delvis kan vara en förklaring till de ökade NO₂-halterna. Andelen tung trafik och köbildning är andra faktorer som har stor påverkan på vägtrafikens avgasutsläpp. Vid samtliga mätstationer underskreds årets NO₂-halter normvärdet för årsmedelhalter. Det är dock fortfarande långt kvar att nå miljö kvalitetsmålet för NO₂.

På Hornsgatan var antalet dygn med halter av NO₂ över normvärdet 60 µg/m³ färre än något år tidigare, medan på Sveavägen och Lilla Essingen ökade antalet överskridande dygn jämfört med år 2017. Ökningen av antal dygn över normvärdet på Sveavägen och Lilla Essingen kan delvis vara resultatet av låga vindhastigheter under årets vintermånader. Miljö kvalitetsnormen för dygnsmedelvärdet NO₂ till skydd för människors hälsa överskreds på Hornsgatan, Sveavägen, och intill E4/E20 på Lilla Essingen år 2018. Däremot klarades normen på den nyetablerade gatustationen på S:t Eriksgatan.

För att klara miljö kvalitetsnormer och miljömål för NO₂ i hela staden måste utsläppen från vägtrafiken minska ytterligare. Avgasutsläppen från vägtrafiken kommer minska på grund av förnyelsen av fordonsparken. Detta kommer innebära att halterna av NO₂ och avgasrelaterade partiklar minskar jämfört med idag. Hur mycket och hur snabbt halterna minskar avgörs till stor del av utbytestakten av fordonsflottan, vilka bränslen som används och hur snabbt andelen elfordon ökar. Förslag föreligger om att införa miljözon klass 2 för lätta fordon på Hornsgatan från och med den 15 januari 2020. Förslaget innebär att det blir det förbjudet att köra med äldre bensin- och dieslbilar på Hornsgatan.

För femte året i rad klarades miljö kvalitetsnormen för partiklar, PM10 vid samtliga av stadens mätstationer i innerstaden. Detta är resultatet av de driftåtgärder som Trafikkontoret utför för att minska antalet dygn med höga halter av PM10 under vårvintern. Åtgärderna består i intensiv dammbindning och städning av 35 innerstadsgator, och har pågått sedan vintersäsongen 2013/2014. Även vid Trafikverkets mätstation intill E4/E20 på Lilla Essingen klarades miljö kvalitetsnormen för PM10 år 2018. Detta för fjärde året i rad. Essingeleden dammbinds av Trafikverket men vid färre tillfällen per säsong jämfört med innerstadsgatorna.

Mätningarna vid stationerna i gatumiljö visar på en generellt sett minskande trend av PM10. En av de viktigaste orsakerna till denna minskning är att dubbdäcksanvändningen har minskat. Sedan 1 januari 2010 råder dubbdäckförbud på Hornsgatan. Den 1 januari 2016 utökades dubbdäckförbudet med ytterligare två gator, Fleminggatan och del av Kungsgatan. Dubbdäcksförbudet har inneburit en minskning av användningen av dubbdäck i hela staden. Årets genomsnittliga dubbdäckandel på Stockholms innerstadsgator (utan dubbdäcksförbud) var ca 36 % jämfört med ca 25 % på de tre förbudsgatorna. Innan dubbdäcksförbudet infördes på Hornsgatan låg dubbdäckandelen på strax under 70 %. För att minska kostnaderna för driftåtgärder och för att klara miljö kvalitetsnormer och miljömål utan dammbindning måste andelen fordon med dubbdäck minska ytterligare.

Partiklar, PM 2,5 som är ett stort luftkvalitetsproblem i Europa är inte ett stort problem i Stockholm. Vid alla mätstationerna klaras miljö kvalitetsnormen med god marginal, och dessutom ligger halterna under nivån för miljö kvalitetsmålen.

Bilagor

1. Luften i Stockholm – Årsrapport 2018